

Hoog eiwitgehalte grasklaver in nazomer vraagt om actie

Matteo de Visser, Gidi Smolders en Marleen Plomp

Vanaf juni neemt het eiwitgehalte van verse grasklaver op biologische bedrijven toe. Eiwitarme bijvoeding is voor een goede eiwitbenutting in de nazomer onontbeerlijk. Er zijn ook biologische melkveehouders die dit om bedrijfseconomische redenen bewust niet doen.

Voederwaarde

Binnen het project BIOVEEM zijn in de jaren 1998, 1999 en 2000 totaal 460 versgrasmonsters in grasklaverweiden genomen. De tien bedrijven waarbinnen de monsters genomen zijn liggen verspreid over Nederland. Daarmee is er nu een betrouwbaar beeld van de voederwaarde van biologische grasklaver beschikbaar. In tabel 1 staan de gemiddelde cijfers per maand.

Energiewaarde

In april wijkt de energiewaarde (VEM) van grasklaver op biologische bedrijven nauwelijks af van die van gras op het gemiddelde bedrijf in Nederland (bron: blgg). In mei daalt de

Onbeperkt weiden in grasklaver leidt tot lage eiwitbenutting, maar is wel goedkoop.

energiewaarde van biologisch grasklaver 50 VEM, om de rest van het lange groeiseizoen vrij constant te blijven (zie tabel 1). De energiewaarde van gangbaar gras daalt van 1027 in mei tot 994 in augustus (september en oktober niet beschikbaar). Het verschil in VEM tussen beide gewassen is dus het grootst in mei en wordt in de loop van het seizoen weer kleiner.

Eiwitgehalte/klaveraandeel

Het eiwitgehalte van grasklaver is in de maanden mei en juni het laagst. De lichte stijging vanaf juni wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de toename van het klaveraandeel van de zode gedurende het groeiseizoen. Het klaveraandeel op de bemonsterde percelen nam toe van 13 % in het voorjaar (mei) tot 31 % in de nazomer (aug/sept). Die toename heeft ook een duidelijk effect op het OEB-gehalte. Dat neemt toe van 30 gram in mei tot 75 gram per kg droge stof in september. In tabel 2 zijn de grasklavermonsters opgedeeld naar klaveraandeel. Uit deze gegevens blijkt dat klaver pas een duidelijke invloed krijgt op de voederwaarde bij een aandeel hoger dan 30 %.

Bemesting

In april is het eiwitgehalte maximaal als gevolg van de bemesting met drijfmest in het voorjaar. Dat de eiwitgehalten van grasklaver in mei beduidend lager zijn dan van gangbaar weidegras is het gevolg van de lagere voorjaarsbemesting op de BIOVEEM-bedrijven en het gespreid vrijkomen van voedingsstoffen uit organische mest. Het is de vraag of de graslandproductie in mei te lijden heeft onder het lage stikstofaanbod in de bodem. In een aantal percelen waar alleen voor de eerste snede een matige hoeveelheid mest wordt angewend, is dit zeker het geval. Zie ook het artikel over bemesting in de vorige PraktijkKompas (pagina 18).

Bijvoeding

Met het oog op eiwitbenutting en stikstofverliezen vragen de hoge OEB-gehalten van de grasklaver in de (na)zomermaanden om een ruime bijvoeding van eiwitarm ruwvoer. In de praktijk gaat het dan om snijmaïs, GPS of beheersgras.

Tabel 1 Voederwaarde grasklaver op BIOVEEM-bedrijven in 1998-2000

	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober
VEM	1026	974	974	967	973	985	979
DVE (g)	105	97	97	98	101	104	104
OEB (g)	49	31	36	44	59	77	74

Tabel 2 Voederwaarde van grasklaver bij verschillend klaveraandeel

Klaveraandeel	<10 %	10-30 %	> 30 %
VEM	970	965	1008
DVE (g)	97	98	106
OEB (g)	35	41	77

Grasklaver en snijmaïs: een logische combinatie.

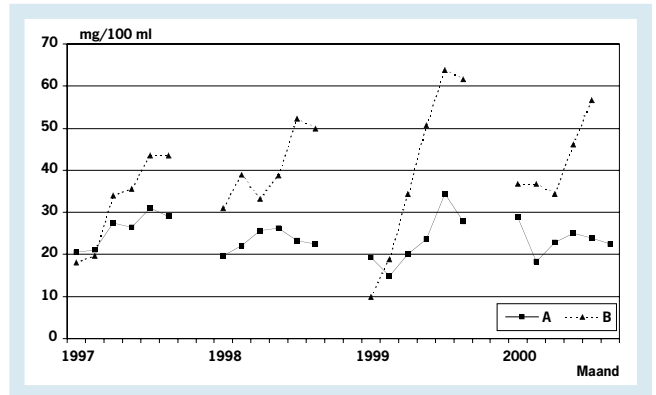
Snijmaïs is een energierijk ruwvoeder en houdt daarom in de regel de productie beter op peil dan GPS en beheersgras. Op bedrijven die voer aankopen en/of in regio's waar graan of snijmaïs geteeld kan worden, weet men de eiwitovermaat goed te beperken. Er zijn echter ook biologische melkveehouders die uit bedrijfseconomische overwegingen weinig of geen eiwitarm ruwvoeder bijvoeren.

Voorbeelden uit praktijk

We illustreren dit met twee BIOVEEM-bedrijven die beide uiteinden van de geschetste variatie vertegenwoordigen. In figuur 1 is het verloop van het maandelijkse gemiddelde ureumgehalte in de tankmelk van deze bedrijven in de maanden mei tot en met oktober weergegeven.

Bedrijf A: ruime bijvoeding

Dit bedrijf is gesitueerd op de Noord-Veluwe. Met 77 melkkoeien wordt op dit bedrijf een quotum van 470.000 kg volgemolken. Op 45 ha zandgrond wordt naast productiegrasland 5 ha granen en 4 hectare snijmaïs geteeld en is er 8 ha grasland met een beheersovereenkomst. Vanwege de verkaveling is gekozen voor beperkt weiden (koeien 's nachts op stal). Gedurende de weideperiode voert deze veehouder zijn koeien 's nachts een eiwitarm rantsoen. In de percelen die worden beweid, staat minder klaver dan in de maaipercelen (op afstand).

Figuur 1 Verloop ureumgehalte tankmelk in de maanden mei tot en met oktober op twee BIOVEEM-bedrijven in 1997 - 2000

Bedrijf B: geen bijvoeding

Dit bedrijf is gesitueerd in Noordwest-Overijssel. Het heeft 43 hectare op zandgrond, waarvan op 5 ha een beheersovereenkomst ligt. Op 13 hectare bouwland teelt deze melkveehouder vooral graan, zowel voor ruwvoeder (GPS), krachtvoer als voor bak-graai. De 50 melkkoeien produceren 283.000 kg melk, met een minimum aan krachtvoer. De melkkoeien kalven steeds in november, december en januari af. In oktober wordt er daarom niet gemolken. De koeien hebben in de weideperiode onbeperkte weidegang. In de (na)zomer zijn ze oudmelkt en krijgen daarom niets bijgevoerd.

Aanbevelingen

- Percelen met minder dan 30 % klaver hebben een wat ruimere bemesting nodig om de voederwaarde van weidegras op peil te houden.
- Om het eiwit uit grasklaver goed te benutten is in de (na) zomer een ruime bijvoeding van eiwitarm ruwvoeder nodig. Eiwitbenutting is geen doel op zichzelf. Maak daarom ook een economische afweging.
- De hier gepresenteerde voederwaarde van biologisch grasklaver zijn door veehouders en rundvee- en veevoedingvoorlichters te gebruiken in rantsoenoptimalisatie.

Wilt u meer weten over bijvoeding van melkkoeien die weiden op grasklaver, bestel dan het recent uitgebrachte PraktijkRapport met de titel: Bijvoeding met triticaal-GPS of snijmaïskuil aan weidende melkkoeien (nr. 3; € 17,50).

